

Культурні

ТИПИ

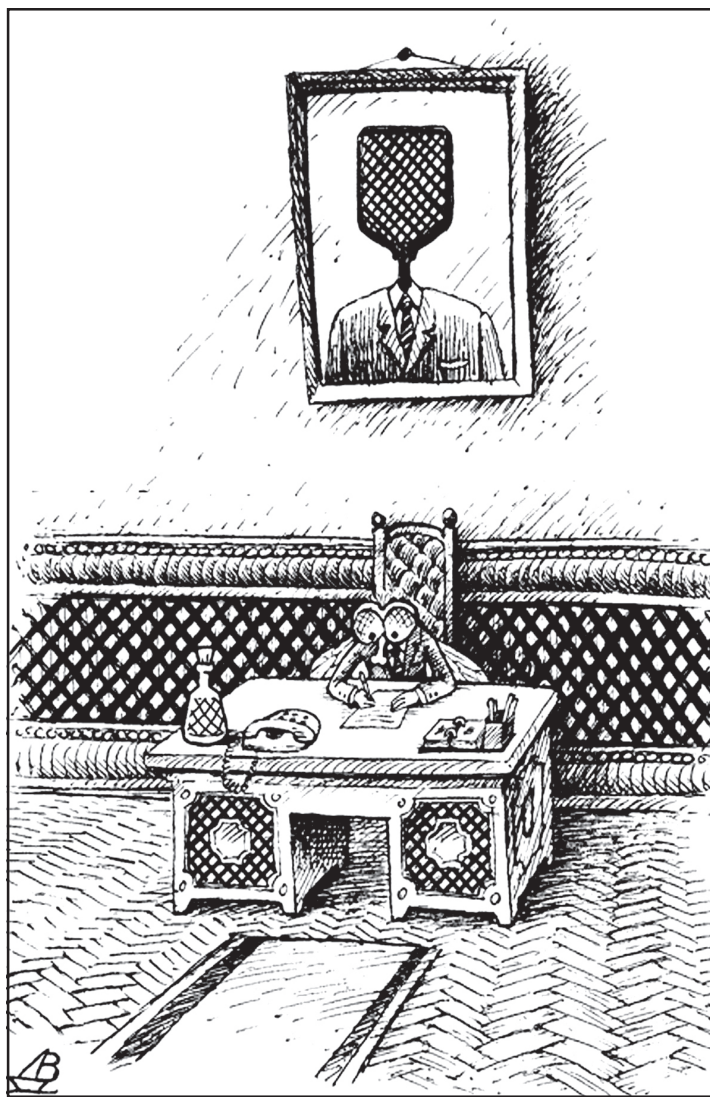
Принаймні з моменту другого пришествия экс-мера Зіновія Шкутяка в 2002 році кожному франківчанину відомо, що Франківськ — страшенно європейське місто. І не лише через кілька випадково вцілілих від евророзбудови архітектурних пам'яток. Не лише через трагічні монументи Франку й Чорноволу. Не через численні вчистоти з приводу ювілеїв, річниць і роковин. Навіть не через галицькі бали й модні благодійні аукціони... Бо ж головне — це люди, носії й творці, чи, як їх дещо незрозуміло величають, діячі культури.

Франківськ — страшенно культурне місто. Бо за кількістю діячів на одиницю населення ми показуємо не гірші результати, ніж за обсягами зданих квадратних метрів, — у трійці лідерів. Діячі повсюди: на Вічевому майдані вони закликають, біля "Надії" вшановують, по Шевченка вчистото проходять, на Чорновола покладають, на кафедрах викладають, у кав'ярнях тусуються, в кабінетах піклуються, в телевізорі замислюються, на сторінках газет не можуть змиритися... Для полегшення орієнтації в нашому гамірному культурному ярмарку "ГК" розробив типологію діячів за їхніми структурно-функціональними ознаками. Як і кожна типологія, вона умовна, але, сподіваємося, помічна. Будь-які збіги з реальними персонажами лише видаються випадковими.

"Освітняни"

Культурні діячі цього типу нерідко пов'язують свої долі з вищими навчальними закладами. Пересічний представник цього типу може носити один радянський светрик кілька років, але при цьому їздити на недешевій автівці, мешкати у власному котеджі і перебирати харчами. Інтелегент-викладач віддає науці душу й тіло, проте викладає він, безумовно, лише для себе коханого. Студенти в здебільшого не розуміють предмету викладання, але його це жодним чином не бентежить. Відтак має зі студентами напружені стосунки, проте не відмовиться "здоїти" гроші у неука. Способів чимало — від звичайного хабара до збуту брошурок власного авторства за явно завищеною ціною. При цьому від студента, який розуміє його предмет, він ніколи не візьме грошей. Бо він — еліта.

Також трапляються серед інтелігентів так звані викладачі-заздрісники. Протягом усієї викладацької діяльності намагаються позбавитись

сільської манери говоріння, ясна річ, безуспішно. Такий культурний діяч протягом однієї лекції (розмови) встигає обговорити принади усіх решти культурних діячів. Зрозуміло, що кут зору він вибирає нещадно критичний. Наприкінці лекції (розмови) висновки запрошують один: окрім нього одного, в усьому місті інтелігента більше не відшукати.

Варто виокремити ще один підтип серед інтелігентів — перебіжчика. Цей культурний діяч свято відданий університету, при цьому палко бажає бути центром і в загальній культурній тусовці міста. При цьому він настільки переймається думкою як перших, так і других, що частогусто поводить не надто

адекватно. Однак перебіжчик завжди твердо впевнений, що усе, що пов'язане з його персоною, мусить бути надзвичайно цікавим усім навколо.

Усіх інтелігентів об'єднує повна апатія, зумовлена лінощами, до усіх культурних подій, що відбуваються у місті. Вони їх в'яло ігнорують. Відтак усі їхні судження про сучасну міську культуру найчастіше залишаються абсолютною теорією.

"Химерні"

Легко здогадатись, що найпопулярнішою забігайлівкою у цих культурних діячів є арт-кафе "Химера". Вони, на противагу першим, завжди у центрі культурних тусовок. Дарма, що майже завжди такі культурні події завершуються не вельми культурно. Ці люди не пропускають жодної "химерної" імпрези, а якщо і про-

цього явища він з легкістю вигадає на ходу. Деякі з "химерних митців" — затяті блогери. У власних блогах вони провадять найрізноманітніші культурні дискусії. Також у цій тусовці є чіткий поділ на "своїх" і "чужих". Відтак потрапити до числа обраних не так вже й легко.

Посадовці

Сіра, навіть дуже сіра речовина місцевого культурного прошарку. Вони непомітні, але дуже численні. Недооцінювати їхнього впливу не варто: вони сидять на бюджетних грошах на культуру — фестивалі, концерти, книговидавання, премії... Сваритися з ними зазвичай не ризикують. Зрозуміло, що єдиний сутнісний зв'язок цих діячів із культурою — запис у трудовій книжці.

Майже усі вони носять болютного кольору базарні костюми, куплені зі знижкою. "Культурник-посадовець" неодмінно слухає радіо — "колгоспник" у своєму кабінеті. В який би чиновницький кабінет ви не зайшли, вас переслідує відчуття "дежавю", адже, починаючи від облич, одягу, інтер'єру у кабінеті, завершуючи манерою говоріння і мисленням, — все однаково. Підлеглі не відрізняються від керівників. Вираз обличчя у них однаковий. Бо їх об'єднує мета, різниця лише у відстані до неї. "Культурник-посадовець" (навіть той, який вже посмакував відкатом) нерідко харчується "Мвіною" чи варить бульбу кип'ятильником прямо в своєму кабінеті. Улюбленою справою "культурника" є тицяння роздруковок з власною зарплатнею. Усі, як один, дуже люблять скаржитись на життя. Від культурного процесу тримаються якнайдалі. Вони не читають навіть ті книжки, які видають за кошт обласного бюджету і авторів яких нагороджують місцевими преміями.

Екзоти

Культурний діяч цього типу найбільше любить, щоб любили його. Він патологічно прагне бути у центрі уваги. Заради цього інколи погоджується на репутацію клоуна. При цьому таке явище, як епатаж, не визнає в принципі. Екзот носить відтягнуті на колінах брюки і не гребує лузанням насіння на вулицях міста. Полює повчати юних курців, лапати молоденьких дівчаток за ноги, заговорювати з незнайомими на суспільно-політичні теми. Повчання екзота часто переходять у відверту лайку. На творчих зустрічах екзот миттєво приверне увагу до себе, навіть якщо він сидить у залі. Серед найдієвіших методів — викрикування непристойностей.

Екзоти вважають себе справжніми мачо і не впускають жодної можливості "покавалерувати". У кожного екзота є свій фан-клуб. Зі своїми прихильниками екзоти провадять дискусії на тему відродження української культури, переважно — у центрі міста. Часто екзоти є членами різноманітних спілок України. Закономірно, що усі вони — люди публічні, нерідко з'являються на телеекранах.

P. S. Ага. Ледь не забули: у Франківську справді є кілька осіб, що творять сучасну культуру. Але їх настільки мало, що про виокремлення в тип говорити не доводиться.

Тетяна БРУШЕВИЧ

Тетяна
БРУШЕВИЧ

Сірість як форма вирізнення

Бажання виділятися — одна з найбільших людських слабкостей. Ще не так давно на теренах колишнього Союзу вирізнитися будь-яким чином було суворо заборонено, але сьогодні — способів до виокремлення хоч греблю гати. Здавалося, що відтепер жити стане веселіше і вільніше, що будні стануть більш яскравими. Проте час показує, що змінилася лише форма, а сірості й далі не перестав бракувати. Раніше наші батьки купували однакові квартири, меблі, машини, одяг, бо так робили всі навколо. Вибору не було. Сьогодні, коли вибір начебто і є, всі навколо так само прагнуть однаковості, хай і зодягнутої в глянець. Ми купуємо квартири у престижних мікрорайонах, бо це модно, робимо евроремонт, бо це модно, їздимо на дорогих машинах, бо це модно, одягаємось у бутіках, бо це модно. Тобто в кінцевому результаті несвідомо прагнемо до того життя, яким жили наші батьки. Нам, як і їм, правила диктує визначена система.

Отож, виділяйся, як і чим хочеш. Одяг, взуття, машини, зачіски, макіяж, мобільні телефони, пірсінг, татування, різноманітні аксесуари — це далеко не весь перелік можливостей до вирізнення із сірої маси. Дехто уміє поєднувати усе й одразу. Часто люди за допомогою яскравого зовнішнього вигляду намагаються завуалювати відсутність інтелекту, шарму, внутрішньої привабливості. Іншими словами, ти намагаєшся видаватися особливим, якщо ти не є таким насправді. Нерідко чари ефектного "прикиду" розвіюються одразу після того, як людина відкриває рот. А буває і навпаки: людина в абсолютно непримітному одязі може володіти твоєю увагою годинами. Такі люди не намагаються виділятися, бо коли ти особливий всередині, тобі це не потрібно. Логічно, що привертати до себе увагу люблять люди, яким абсолютно нема до чого її привертати. Як не крути, прагнення до зовнішнього виділення — підсвідомий прояв гордині.

Я провчилася п'ять років у групі студентів, яка складалася приблизно з 60 чоловік. Дві групи об'єднані в одну. До третього курсу кількість хлопців досягла одиниці. Наприкінці п'ятого курсу мене почала приймати справжня злість. За п'ять років я не змогла запам'ятати не те, що прізвищ своїх одногрупниць, я не пам'ятала їх в принципі. Ані облич, ані голосів — жодних споминів. Двоє троє облич, обертаю голову на решту парт — пуста і сірість. У цих дівчат все було однаково. Одяг, макіяж, аксесуари, але що страшніше — незалежно від віку, вони однаково мислили і говорили на одні й ті самі теми. Ось що насправді страшно: коли людина не може виділитись абсолютно нічим. Ані зовнішнім виглядом, ані мовленням. Їхні потуги вирізнитись в одязі теж ні до чого не призвели — шпильки чобітків відрізнялися лише довжиною. Вирізнення виявляється неможливим у подібній сірості. Перші три курси я списувала все на власну неухважність, але згодом зрозуміла, що всі мої потуги хоч якось виокремити цих людей марні. І це розлютило мене по-справжньому. Людина не повинна жити так, наче її нема. А коли тебе не розрізняють — тебе нема.

Як не смішно — я вирізняю подібних дівчат з-поміж інших на вулицях міста. Виявляється, сірість теж можна виділятися. Але весь страх у тому, що якби таким людям змінили обличчя, ніхто б не помітив. Воно б усе одно залишилось сірим.